

Tavsiya qilingan adabiyotlar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar ro'yxati

1. Shodmonov Sh.Sh. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. –T: TDIU 2020 -788 b.
2. Muxammedov M.M. va boshqalar Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. –T: Fan va texnologiya, 2018
3. Salimov B.T., Yusupov M.S., Mikroiqtisodiyot. Darslik. – T: Iqtisodiyot, 2019. 366 b.
4. Salimov B.T., Mustafakulov Sh.I., Yuldashov G'T. T. Sultonov B.T. Mikroiqtisodiyot. Masalalar to'plami. – T. TDIU, 2018. -210 b.
5. Djumayev Z.A. Makroiqtisodiyot. O'quv qo'llanma. –T: Innovatsion rivojlanish nashriyoti-matbaa uyi. 2018 -300 b.
6. Shakarov A.B., Maxmudov N.M., Ulashov X.A. Makroiqtisodiyot. Darslik. – T.: "Iqtisod-moliya", 2021. -340 b.
7. G'ulomov S.S. Raqamli texnologiyalar va blokcheyn. O'quv qo'llanma. T.: "Iqtisod-moliya", 2020. -410 b.
8. Berkinov B.B., Yakubov I.O., Sunnatov M.N., Institutsional iqtisodiyot: fanidan amaliy mashg'ulotlar o'tkazish bo'yicha. O'quv qo'llanma. –T.:2019.- 170b.
9. Маликина М.Ю., Логинова Т.П., Лядова Е.В. Институциональная экономика: Учебное пособие. – Нижний Новгород: Нижегородский госуниверситет, 2015 – 258 с.
10. Лукичёв, П.М. Институциональная экономика: учебное пособие / П.М. Лукичёв, О.П. Чекмарев, А.Д. Шматко; Балт. гос. техн. ун-т. – СПб., 2021. – 124 с.
11. Shakarov A.B., Xolboyev U.X. Mikroiqtisodiyot. Darslik. –T: "Iqtisod-moliya", 2021. -217 b.
12. Shodmonov Sh.Sh., Muxammedov M.M., Kamilova N.A. Экономическая теория: Darslik. –T: "Iqtisod-moliya", 2021. -452 b.

Internet-saytlar

13. <http://www.gov.uz>
14. <http://www.uba.uz>
15. <http://www.lex.uz>
16. <http://www.cbu.uz>
17. <https://www.norma.uz>
18. <http://www.stat.uz>
19. <http://www.imf.org>
20. <http://www.sciencedirect.com>
21. <http://www.reader.elsevier.com>
22. <http://www.scopus.com>

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

60310100 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi bo'yicha
ikkinchi oliy ta'limga kirish sinovlari

DASTURI VA BAHOLASH MEZONI

SAMARKAND – 2024

Tuzuvchilar:

SamISI "Raqamli iqtisodiyot" kafedrası mudiri, professor Q.Mirzayev;
SamISI "Real iqtisodiyot" kafedrası mudiri, dotsent Z.S.Artikov;

Taqrizchilar:

SamISI "Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrası mudiri, dotsent I.Ayubov.
SamDU SamDU qoshidagi Inson resurslarini boshqarish va mahalla taraqqiyoti instituti "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrası dosenti, Sh.S.Sharipov;
SamISI "Everest Super Star" OK rahbari Sh.X.Xalimov.

Dastur Oliy Ta'limning "Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)" ta'lim yo'nalishida o'tiladigan fanlar, shu jumladan, "Iqtisod nazariyasi", "Institutsional iqtisodiyot", "Mikroiqtisodiyot", "Makroiqtisodiyot", fanlar majmuasini o'zida aks ettirgan.

Mazkur dastur 60310100 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga kirish sinovlarini topshiruvchilarga mo'ljallangan.

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Raqamli iqtisodiyot" kafedrası majlisida muhokama qilingan hamda tavsiya etilgan (2024 yil 25-05 10-sonli majlis bayoni).

Mazkur dastur Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O'quv-uslubiy Kengashida muhokama qilingan va foydalanishga tavsiya etilgan (2024 yil 21.06.24 sonli bayoni).

Kirish

"Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)" ta'lim yo'nalishi bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga o'qishga kiruvchilar sinov topshirishda mutaxassislikka oid fanlar yetakchi bo'lib hisoblanadi. Shuning uchun ikkinchi oliy ta'limga kiruvchilar "Iqtisodiyot" ta'lim yo'nalishi doirasida mutaxassislikka oid fandan sinov topshirishda quyidagi fanlarga alohida e'tibor qaratishlari muhimdir, ya'ni "Iqtisod nazariyasi", "Institutsional iqtisodiyot" "Mikroiqtisodiyot", "Makroiqtisodiyot" fanlari. Bunda ikkinchi oliy ta'limga kiruvchilar iqtisodiyot, kichik biznes, tadbirkor, biznes kabi iqtisodiy kategoriyalarning mohiyatlarini, funksiyalarini, iqtisodiyotdagi rolini, ularning tarkibiy qismlari bilan bog'liq savollarni, ularga taalluqli muammolar yechimini bilishlari va yoritib olishlari muhimdir. Shuningdek, sinov jarayonida abituriyentlarning mutaxassislik bo'yicha ilmiy, ilmiy-texnik axborotlar bilan mustaqil ishlash, tizimli mustaqil tahlil qilish, xulosalar chiqarish bo'yicha bilimlariga ham katta ahamiyat qaratiladi.

Ushbu dastur "Iqtisod nazariyasi", "Institutsional iqtisodiyot" "Mikroiqtisodiyot", "Makroiqtisodiyot", fanlari asosida tuzilgan.

Maksus fanlar tarkibiga kiruvchi iqtisodiy kategoriyalar xizmat ko'rsatish (ishlab chiqarish)ni hamda tovar aylanishini tashkil qiluvchi, milliy iqtisodiyotni o'sishiga olib keluvchi iqtisodiy vosita bo'lib hisoblanadi. Iqtisodiyot, biznes, tadbirkor, tadbirkorlik, servis va boshqa iqtisodiy kategoriyalar jamiyat rivojlanishining barcha bosqichlarida mavjud bo'lgan.

Iqtisodiyot, biznes, tadbirkor, tadbirkorlik, servis va shu kabi iqtisodiy kategoriyalar bozor munosabatlarini tashkil qiluvchi asosiy vositalaridan hisoblanib, bozor mexanizmining samaradorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ularning barqarorligini ta'minlash samarali iqtisodiyotni tashkil qilishning asosi hisoblanadi va O'zbekiston uchun inqirozni bartaraf etish va jahon moliya bozorida yangi marra larga chiqish yo'llarini belgilab beradi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida xo'jalik faoliyatini yuritish, cheklangan moddiy va moliyaviy resurslardan oqilona foydalanish mutaxassislardan chuqur iqtisodiy bilimga ega bo'lishni talab qiladi. Xo'jalik yuritish bu asosan optimal va rasional qarorlar qabul qilish bilan bog'likdir. Bu ishlar mulk shaklidan, turlaridan qat'iy nazar barcha xo'jalik obyektlari uchun bir xil qarashlarni talab qiladi. Bu o'rinda fan sohasida bilimga ega bo'lgan, yo'nalishga mos ilmiy qobiliyati va qiziqishi bor abituriyentlarni ikkinchi oliy ta'limga qabul qilish katta ahamiyat kasb etadi. Ushbu fanlar dasturi aynan shu masalalarni hal qilishga qaratilgan.

Dasturning maqsad va vazifalari

Yo'nalish bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga o'qishga kiruvchilar uchun mo'ljallangan sinov dasturining asosiy maqsadi va vazifasi iqtisodiyot, biznes, tadbirkor, tadbirkorlik, servis hamda xizmat ko'rsatish sohasini rivojlanishi va faoliyat yuritishining nazariy, amaliy jihatlarini bilan bog'liq tizimlarga taalluqli mavzular va savollarni bayon qilishdan iborat. Shuningdek dastur savollarga berilgan javoblarning baholash mezonlarini ham belgilab beradi.

Yo'nalish bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga o'qishga kiruvchi bakalavrlarning bilimiga, tayyorgarligiga va ko'nikmalariga qo'yiladigan talablar

Fanlar doirasida tuzilgan sinov dasturida iqtisodiyot, biznes, tadbirkor, tadbirkorlik, servis hamda xizmat ko'rsatish sohasining mohiyati, funksiyalari, bozor iqtisodiyoti sharoitidagi roli va o'rni, ularning barqarorligini ta'minlash masalalari kabi savollar nazariy hamda amaliy jihatdan ko'rib chiqiladi, shundan kelib chiqqan holda 60310100 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga kiruvchi:

- fanlarni o'rganish davrida har bir mavzu bo'yicha tegishli masalani yecha olishi;
- fanlarni o'zlashtirish natijasida iqtisodiyot, biznes, tadbirkor, tadbirkorlik, servis va hokazo munosabatlarida bo'ladigan o'zgarishlarni bilishi;
- ta'lim yo'nalishiga oid ilmiy va ilmiy-texnik axborot bilan mustaqil ishlash, tizimli mustaqil tahlil qilish, xulosa chiqarish bo'yicha bilimiga ega bo'lishi lozim.

Fanlardan sinov mavzularini boshqa umumkasbiy fanlar bilan aloqasi

Fanlarni o'rganish davomida abituriyent uni boshqa umumkasbiy fanlar bilan uzviy bog'liqligini tushungan holda mikro va makro iqtisodiy darajada, shuningdek iqtisodiyot, biznes, tadbirkor, tadbirkorlik, servis va boshqa munosabatlarining rolini va o'rni ko'rsatib beraoladigan darajada bilishlari lozim.

Mutaxassislikka oid fanlarni o'rganish ikkinchi oliy ta'limga sinov topshirib kirish uchun tayyorgarlik ko'rishda asos bo'lib hisoblanadi. Shu bois, fanlardan tuzilgan sinov savollariga javob berishda quyidagi fanlar bilan, ya'ni, "Iqtisod nazariyasi", "Mikroiqtisodiyot", "Institutsional iqtisodiyot", "Mehnat iqtisodiyoti", "Turizm iqtisodiyoti", "Ommaviy ovqatlanish sohasi iqtisodiyoti", "Tashqi savdo iqtisodiyoti", "Biznesni baholash" va boshqa fanlar bilan uzviy bog'liqligini e'tirof etish muhimdir.

"Iqtisodiyot nazariyasi" fani bo'yicha

Iqtisodiyot nazariyasi" fanining predmeti va bilish usullari

Iqtisodiyot tushunchasi va uning qamrov jihatidan turlari. Iqtisodiy faoliyatning mazmuni. Takror ishlab chiqarish fazalari: ishlab chiqarish, taqsimot, ayirboshlash, iste'mol. Iqtisodiyotga oid bilimlarning shakllanishi va rivojlanishi. Iqtisodiyot nazariyasi fanining predmeti to'g'risida turlicha yondashuvlar. Iqtisodiyot nazariyasi fanining predmeti. Iqtisodiy hodisa va jarayonlar. Iqtisodiyot nazariyasi fanining vazifalari. Iqtisodiyot nazariyasining boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi. Iqtisodiy qonunlar va kategoriyalar. Iqtisodiy qonunlarning turkumlanishi.

Ishlab chiqarish jarayoni va uning natijalari

Ishlab chiqarish omillari va ularning turkumlanishiga turlicha yondashuvlar. Ishlab chiqarish omillarining o'zaro bog'liqligi va bir-birining o'rnini bosishi.

Ishlab chiqarish jarayonining mazmuni va uning iqtisodiy asoslari. Ishlab chiqarishning tarkibiy tuzilishi. Ishlab chiqarishning umumiy va pirovard natijalari. Yalpi ijtimoiy mahsulot. Takroriy hisob. Oraliq mahsulot, pirovard mahsulot,

qo'shilgan mahsulot, sof mahsulot. Zaruriy va qo'shimcha mahsulot. Ishlab chiqarish imkoniyatlari tushunchasi. To'la bandlik. Ishlab chiqarish imkoniyatlari chegarasi. Ishlab chiqarish samaradorligi. Vaqtli tejash qonuni. Mehnat unumdorligi va unga ta'sir qiluvchi omillar. Samaradorlikni belgilovchi ko'rsatkichlar tizimi.

Ijtimoiy-iqtisodiy tizimlar va mulkchilik munosabatlari

Ijtimoiy-iqtisodiyot taraqqiyot bosqichlarini bilishga turli xil yondashuvlar: tarixiy-formatsion, madaniylashish (sivilizatsiya) darajasi, texnika va texnologik darajasi, iqtisodiy tizimlar o'zgarishi jihatidan yondashuv. Iqtisodiy tizim tushunchasi. Iqtisodiy tizim modellari: an'anaviy iqtisodiyot, ma'muriy-buyruqbozlik iqtisodiyoti, bozor iqtisodiyoti. Bozor iqtisodiyotining bosqichlari: erkin raqobatga asoslangan va hozirgi zamon bozor iqtisodiyoti. Mulkchilik munosabatlarining iqtisodiy mazmuni: egalik qilish, foydalanish va tasarruf qilish. Mulk ob'ekti va sub'ekti. Mulkchilikning iqtisodiy va huquqiy jihatlari.

Mulk shakllarining tasniflanishi. Davlat mulki, jamoa mulki, shaxsiy mulk, xususiy mulk va aralash mulk. Iqtisodiyotni isloh qilishda mulkchilikning o'rni. Mulkchilik shakllarini o'zgartirish usullari: milliy lashtirish, davlat tasarrufidan chiqarish va xususylashtirish.

Tovar-pul munosabatlari rivojlanishi bozor iqtisodiyoti shakllanishi va amal qilishining asosidir

Ijtimoiy xo'jalik shakllari. Natural va tovar ishlab chiqarishning belgilari va farqlari. Tovar ishlab chiqarishning vujudga kelishi va rivojlanishi sabablari.

Tovar va uning xususiyatlari. Tovarining naflligi va ayirboshlanish qobiliyati (qiymati). Tovar qiymatining miqdori. Qiymatning mehnat nazariyasi. Qiymat qonuni. Tovar qiymati va narxining o'zaro farqlanishi shart-sharoitlari. Pulning kelib chiqishi va mazmuni. Pulning ratsionalistik va evolyutsion konsepsiyalari. Qiymat shakllari. Pul to'g'risidagi metallistik, nominalistik va miqdoriy nazariyalar. Pulning asosiy vazifalari: qiymat o'Ichovi, muomala vositasi, jam'arish vositasi, to'lov vositasi.

Bozor iqtisodiyotining mazmuni va amal qilishi

Bozor iqtisodiyotining mazmuni va uning rivojlanishi. Bozor iqtisodiyotining sub'ektlari: uy xo'jaliklari, tadbirkorlik sektori, davlat sektori va bank. Bozor iqtisodiyotining asosiy belgilari. Bozor tizimining o'z-o'zini tartibga soluvchi mexanizmi. Klassik va hozirgi zamon bozor iqtisodiyoti, ularning umumiy tomonlari va farqlari. Zamonaviy bozor xo'jaligi modellari. Bozor iqtisodiyoti sharoitida doimiy muammolarni hal qilish va resurslardan samarali foydalanish yo'llari. Bozor iqtisodiyotining afzalliklari. Resurslarni taqsimlashning samaradorligi. "Bozor" va "bozor iqtisodiyoti" tushunchalarining o'zaro farqlanishi. Bozorning mazmuni va asosiy belgilari. Bozor mexanizmi. Bozorning ob'ektlari va sub'ektlari. Bozorning vazifalari. Bozorning turkumlanishi. Resurslar, mahsulotlar va daromadlarning doiraviy aylanish diagrammasi.

Bozor infratuzilmasi. Bozor infratuzilmasi muassasalarini guruhlash yo'nalishlari. Bozor infratuzilmasi tarkibi.

Bozor iqtisodiyotiga o'tish davri va uning O'zbekistondagi xususiyatlari

Bozor iqtisodiyotiga o'tish davrining mazmuni. Bozor iqtisodiyotiga o'tish – barcha mamlakatlarga xos umumiy jarayon. Bozor iqtisodiyotiga o'tish yo'llari. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning revolyutsion va evolyutsion shakllari. O'tish davri

iqtisodiyotning asosiy belgilari. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning milliy modellari. Bozor iqtisodiyotiga o'tishning o'zbek modeli, uning tamoyillari va xususiyatlari. Iqtisodiy islohotlarning mazmuni. O'zbekistonda iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish konsepsiyasi va strategiyasi. Iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishning asosiy yo'nalishlari. Iqtisodiy islohotlarning bosqichlari va ularning vazifalari. O'zbekistonda islohotlarni chuqurlashtirish va iqtisodiyotni erkinlashtirishning asosiy yo'nalishlari.

Talab va taklif nazariyasi. Bozor muvozanati

Talab tushunchasi. Individual talab va bozor talabi. Talab qonuni. Giffen samarasi. Talab egri chizig'i. Talab miqdoriga ta'sir qiluvchi omillar: iste'molchidid, bozordagi iste'molchilar soni, ularning pul daromadi, o'rnini bosuvchi tovarlar narxi, kelajakda narx va daromadlarning o'zgarishi ehtimoli. Oliy va past toifali tovarlar. Engel qonuni. Engel egri chizig'i.

Taklif tushunchasi. Taklif qonuni. Taklif egri chizig'i. Taklif miqdoriga ta'sir ko'rsatuvchi omillar: resurslar narxi, ishlab chiqarish texnologiyasi, soliqlar va subsidiyalari, boshqa tovarlar narxi, narx o'zgarishining kutilishi, ishlab chiqaruvchilar soni. Iqtisodiy resurslarga talab va taklifning xususiyatlari.

Talab va taklif miqdorlarining mos kelishi. Qisqa va uzoq davrlarda talabning o'zgarishi. Bozor muvozanat iste'molchi xatti-harakati nazariyasi. Iste'molchining afzal ko'rishi. Nafilik funksiyasi. So'nggi qo'shilgan nafilik. Nafilikni maksimallashtirish qoidasi. Iste'molchining muvozanatli holati. Befarqlik egri chizig'i. Befarqlik kartasi. Iste'molchi byudjetining cheklanganligi. Byudjet chizig'i. Narx va daromadlar o'zgarishining iste'molchi tanloviga ta'siri.

Raqobat va monopoliya

Raqobatning mohiyati va ob'ektiv asoslari. Raqobat mazmuniga turli tomondan yondashuv. Raqobatning vazifalari. Raqobatning turlari: tarmoq ichidagi va tarmoqlararo raqobat. Raqobat shakllari: sof raqobat, monopolistik raqobat, oligopoliya va sof monopoliya. Monopoliyaning mohiyati va uning vujudga kelishi sabablari. Ishlab chiqarish va kapitalning to'planishi va markazlashuvi. Monopoliyalarning turlari: sof monopoliya, oligopoliya, monopsoniya. Tabiiy monopoliyalar. Legal va sun'iy monopoliyalar. Lerner koeffitsienti. O'zbekistonda raqobat muhitining kuchaytirish borasidagi chora-tadbirlar. Monopoliyaga qarshi qonunchilikning shakllanishi.

Narxning mohiyati va shakllanish xususiyatlari

Narxning mazmuni va uning ob'ektiv asoslari. Narx to'g'risidagi turli nazariyalar. Tovaridagi ikki xil xususiyatlarining narxlardagi ifodasi. Narxning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. Bozor iqtisodiyoti sharoitida narxning vazifalari. Narx turlari: ulgurji va chakana narxlar. Narx diapazoni. Narx pariteti. Narx tashkil topishining bozor mexanizmi. Mukammal raqobat sharoitida narxning shakllanish xususiyatlari. Sotuvchi va haridor narxlar. Monopoliya sharoitida narxning shakllanishi. Ommaviy taklif bo'yicha narx o'zgarishi. Monopsoniya sharoitida narxning shakllanishi. Ommaviy talab bo'yicha narxning o'zgarishi. Oligopoliya sharoitida narxning shakllanishi. "Ergashish" va "inkor etish" holatlari. Narx bo'yicha yetakchilik. Narx siyosati va uning O'zbekistonda amalga oshirilish xususiyatlari. Narxlarni erkinlashtirish yo'llari va bosqichlari.

Tadbirkorlik faoliyati. Tadbirkorlik kapitali va uning aylanishi

Tadbirkorlik faoliyatining mazmuni. Tadbirkorlik faoliyati nazariyasining rivojlanish bosqichlari. Tadbirkorlik faoliyatining mohiyati va rivojlanish shart-sharoitlari.

Tadbirkorlik faoliyatining shakllari: davlat, jamoa, xususiy, aralash va boshqa hosila shakllari. O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning yanada erkinlashtirilishi va rag'batlantirilishi. Tadbirkorlik kapitalining mohiyati. Tadbirkorlik kapitali va uning harakatidagi ikki tomonlama xususiyatning namoyon bo'lishi. Tadbirkorlik kapitalining funksional shakllari: pul, umumiy kapital va tovar. Kapitalning harakat bosqichlari. Tadbirkorlik kapitali turli shakllarning doiraviy aylanishi.

Tadbirkorlik kapitalining aylanishi. Asosiy va aylanma kapital, ularning farqli belgilari. Kapitalning aylanish vaqti va tezligi. Asosiy kapitalni takror ishlab chiqarish: jismoniy, ma'naviy va iqtisodiy eskirishi va qayta tiklanishi.

Korxona (firma) harajatlari va foydasi

Ishlab chiqarish harajatlarni tadqiq etishdagi yondashuvlar. Ijtimoiy ishlab chiqarish harajatlari. Korxona ishlab chiqarish harajatlari. Ishlab chiqarish harajatlarning mazmuni, tarkibi va turlari. Bevosita ishlab chiqarish harajatlari va muomala harajatlari. Ichki va tashqi harajatlar. Me'yordagi foyda. Doimiy va o'zgaruvchi harajatlar. Doimiy, o'zgaruvchi va umumiy (yalpi) harajatlarning grafikdagi tasviri. O'rtacha va umumiy harajatlar. O'rtacha harajatlarning egri chiziqlari. So'nggi qo'shilgan harajatlar tushunchasi. Harajatlarni minimallashtirish qoidasi: $MP_L / P_L = MP_A / P_A = MP$ har qanday omil / P har qanday omil.

Qisqa va uzoq muddatli davrda ishlab chiqarish harajatlari. Natijalar o'zgarishiga unumdorlik pasayib borishi qonunining ta'siri. Ishlab chiqarish miqyosining ijobiy samarasi. Tannarx.

Korxona (firma) ning pul tushumlari va foydasi. Harajatlar va daromadlar egri chizig'i. Zarar ko'rmaslik nuqtasi. Umumiy foyda: $TP = TR - TC = (P \times Q) - TC$. Foydaning tarkib topish bosqichlari. Foyda miqdoriga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Mahsulot qiymati tarkibi. Yalpi foydaning taqsimlanishi. Iqtisodiy foyda va buxgalteriya foydasining farqlanishi. Sof foyda. Foyda normasi va massasi hamda ularni hisoblash. Foyda normasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.

Korxonalarining bankrot bo'lishi (sinishi) va sanatsiya qilinishi. Korxonalar foydasini maksimallashtirish sharti $P=MC$ va uni ko'paytirish yo'llari.

Ish haqi va mehnat munosabatlari

Yaratilgan mahsulot va daromadlarning taqsimlanish tamoyillari. "Ishlab chiqarishning uch omili", qo'shilgan omil unumdorligi va boshqa nazariyalar. Mazkur nazariyalarning kamchiliklari. Yaratilgan mahsulotni taqsimlashning asosiy yo'nalishlari.

Ish haqi to'g'risida turlicha nazariyalar. Ish haqining iqtisodiy mazmuni. Nominal va real ish haqi. Real ish haqining darajasi va o'zgarishiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Ish haqining tabaqlanishi. Ish haqini tashkil qilish shakllari va tizimlari. Tarif tizimi. Minimal ish haqi. Mehnat munosabatlari. Mehnat shartnomalari. Kasaba uyushmalarining tadbirkorlar va davlat bilan o'zaro munosabatlari. Kasaba uyushmalarining ish haqi darajasini oshirish yo'llari. Ishchi

kuchi talabi va taklifini o'zgartirish. Kasb bo'yicha malaka darajasini litsenziyalash. Jamoa shartnomalari va ijtimoiy sug'urta tizimi. Ochiq va yopiq turdagi kasaba uyushmalarining ish haqi darajasiga ta'siri. Mehnat munosabatlarini tartibga solishda davlatning roli.

Agrar munosabatlar va agrobiznes

Agrar munosabatlar va ularning bozor tizimidagi xususiyatlari. Yerning resurs sifatidagi o'ziga xos xususiyatlari. Yerning tabiiy va iqtisodiy unumdorligi. Qishloq xo'jaligida takror ishlab chiqarishning o'ziga xos xususiyatlari. Yer mulkchilik va xo'jalik yuritish ob'ekti. Yerga egalik va yerdan foydalanish huquqi.

Yer rentasi nazariyasiga bo'lgan turli xil yondashuvlar va ularning tarixiy shakllari. Yer rentasining mazmuni va turlari: differensial renta, absolyut renta, monopol renta, undirma sanoat va qurilish uchastkalaridan olinadigan renta. Ijara haqi. Yerning narxi va uni belgilovchi omillar.

Agrosanoat integratsiyasi. Agrosanoat majyasi va uning sohalar. Agrobiznes va uning turlari. Dehqon, fermer va shirkat xo'jaliklari. Agrofirm, agrosanoat birlashmasi, agrosanoat kombinati. O'zbekistonda agrar islohotlarni amalga oshirishning asosiy yo'nalishlari. Yerga mulkchilik munosabatlar. Yerlarning meliorativ holatini yaxshilash choralari.

Milliy iqtisodiyot va uning makroiqtisodiy o'lechlamlari.

Yalpi milliy mahsulot va uning harakat shakllari

O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining e'lon qilinishi va milliy iqtisodiyotning shakllanishi. Milliy iqtisodiyotning mazmuni va uning tuzilishi. Makroiqtisodiyot. Makroiqtisodiy tahlil va uning vazifalari. Asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar. Ijtimoiy takror ishlab chiqarish. Milliy mahsulotning iqtisodiy mazmuni va uning harakat shakllari. Yalpi milliy mahsulot va yalpi ichki mahsulot. Nominal va real yalpi ichki mahsulot. Narx indeksi. Yalpi ichki mahsulotning tarkibiy tuzilishi. $Y=C+I+G+NX$. Sof milliy mahsulot, milliy daromad va shaxsiy daromad. Xufyona iqtisodiyot, uning o'lechlamlari va namoyon bo'lish shakllari.

Milliy hisoblar tizimi. YAIMni hisoblashga qo'shilgan qiymatlar bo'yicha yondashuv. YAIMni hisoblashga sarf-harajatlar bo'yicha yondashuv. Uy xo'jaliklarining iste'mol sarflari. Investitsion sarflar. Davlat sarflari. Chet elliklarning sarflari. YAIMni hisoblashga daromadlar bo'yicha yondashuv.

Yalpi talab va yalpi taklif

Yalpi talab tushunchasi va uning tarkibi. Yalpi talab egri chizig'i. Yalpi talab miqdoriga ta'sir etuvchi omillar: iste'mol sarflaridagi o'zgarishlar, investitsion sarflar, davlat sarflari, sof eksportdagi o'zgarishlar. Yalpi taklif tushunchasi va uning tarkibi. Yalpi taklif egri chizig'i. Yalpi taklif egri chizig'idagi yotiq, oraliq va tik kesmalar. Yalpi taklif miqdoriga ta'sir qiluvchi omillar: resurslar narxining o'zgarishi, samaradorlikning o'zgarishi, huquqiy me'yorlarning o'zgarishi.

Yalpi talab va yalpi taklif o'rtasidagi muvozanat va uning o'zgarishi. AD-AS modeli. Yalpi talab va yalpi taklif egri chiziqlarining kesishishi. Xrapovik samarasi. Milliy bozorning to'yinganlik darajasi. Taqchillikning iqtisodiy tabiati va uni bartaraf qilish yo'llari.

Iste'mol, jamg'arma va investitsiyalar

Iste'molning mazmuni va uning turlari. Iste'mol fondi va iste'mol sarflari.

Jamg'arma va uning maqsadi. Iste'mol va jamg'arma o'rtasidagi nisbatning o'zgarishi. Iste'mol va jamg'arma darajasini belgilovchi omillar. Iste'mol va jamg'arma funksiyasi. Iste'mol va jamg'arma hajmiga daromaddan tashqari ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Iste'mol va jamg'armaga o'rta va keyingi qo'shilgan moyillik va ularni aniqlash.

Jamg'arishning mazmuni va uning manbalari. Ishlab chiqarish va noishlab chiqarish maqsadidagi jamg'arish. Jamg'arish normasi. Nominal va real jamg'arish.

Investitsiyalarning mazmuni va vazifalari. Investitsiyalarning manbalari va tuzilishi. Investitsiyalarga sarflar darajasini belgilovchi omillar. Yalpi va sof investitsiyalar. Yalpi investitsiya va amortizatsiya nisbati o'zgarishining iqtisodiyotga ta'siri. Investitsiya funksiyasi. Jamg'arma va investitsiya o'rtasidagi nisbat. Jamg'arma va investitsiya o'rtasidagi muvozanatning klassik va keynscha modellari, ular o'rtasidagi farqlar.

Iqtisodiy o'sish va milliy boylik

Iqtisodiy o'sishning mazmuni, mezonlari va ko'rsatkichlari. Iqtisodiy o'sish sur'ati. «70 miqdori qoidasi». Iqtisodiy o'sishning ekstensiv va intensiv turlari. Iqtisodiy o'sishning alohida tomonlarini tavsiflovchi ko'rsatkichlar. Iqtisodiy o'sishning omillari. Yalpi talab va yalpi taklifning iqtisodiy o'sishga ta'siri. Iqtisodiy o'sishni belgilovchi xususiy ko'rsatkichlar. Keyingi qo'shilgan ishlab chiqarish omillari unumdorligi ko'rsatkichlari. Real mahsulot o'sishini aniqlab beruvchi omillar. Iqtisodiy o'sishning keynscha va neokeynscha modellari. Kobb-Duglas modelining mazmuni. R.Harrod va Ye.Domar modellari. V.Leontevning "harajatlar-natijalar" modeli. "Nol darajadagi iqtisodiy o'sish" konsepsiyasi.

Milliy boylik va uning tarkibiy qismlari. Moddiy-buyumlashgan, nomoddiy (intellektual) va tabiiy boylik.

Milliy iqtisodiyotning nisbatlari va muvozanati

Iqtisodiy muvozanat tushunchasi. Umumiy iqtisodiy va xususiy muvozanat. Turg'un va muttasil rivojlanib boruvchi muvozanatlik. Iqtisodiy muvozanat darajasini aniqlash usullari. Yalpi sarflar va ishlab chiqarish hajmini taqqoslash usuli. Resession va inflyatsion farqlar. Jamg'arma va investitsiyalarni taqqoslash usuli. Multiplikator samarasi. Akselerator samarasi. "Tejamkorlik paradosi".

Iqtisodiy mutanosiblik va uning turlari. Mutanosibliklarning tasniflanishi. Mutanosibliklarni ta'minlash orqali milliy ishlab chiqarishning muvozanatli rivojlantirish maqsadlari.

O'zbekistonda iqtisodiyotni tarkibiy o'zgartirish, diversifikatsiyalash modernizatsiyalash asosida mutanosibli rivojlantirilishi. Makroiqtisodiy barqarorlashtirish siyosatini amalga oshirish natijalari. Iqtisodiyot ichki tuzilishidagi o'zgarishlar. Innovatsion texnologiyalarni joriy qilish bo'yicha maqsadli loyihalarni o'z ichiga oluvchi uzoq muddatli dasturning ahamiyati.

Iqtisodiyotning siklligi va makroiqtisodiy beqarorlik

Iqtisodiy rivojlanishdagi nomutanosibliklar va ularning namoyon bo'lish shakllari. Iqtisodiyotning siklli rivojlanishi. Iqtisodiy sikl fazalari. Sikllik tebranishlar.

Iqtisodiy sikl nazariyalari. Eksternal va internal nazariyalari. Sof monetar nazariya. Yetarlicha iste'mol qilmaslik nazariyasi. Jamg'arish nazariyasi. Psixologik nazariya. Iqtisodiy sikl turlari.

Iqtisodiy inqirozning mazmuni, sabablari va turlari. Pul-kredit sohasidagi inqiroz, valyuta inqirozi, birja inqirozi, ekologik inqiroz, tarmoqlar inqirozi, tarkibiy inqiroz, agrar inqiroz. Davriy, oraliq, nomuntazam inqirozlar. O'rtiqcha ishlab chiqarish va taqchil ishlab chiqarish inqirozlari.

Yalpi ishchi kuchi, uning bandligi va ishsizlik

Yalpi ishchi kuchining ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni. Ishchi kuchini takror hosil qilish. Yalpi ishchi kuchining miqdor va sifat jihatdan aniqlanishi. FTni ishchi kuchining sifat jihatdan takomillashuviga ta'siri. Nufus qonuni. Aholining tabiiy o'sishi. Ishchi kuchi migratsiyasi va uning shakllari.

Ishchi kuchi bozori. Ishchi kuchiga talab va taklif hamda uni aniqlovchi omillar. Ishchi kuchining qiymati. Ishchi kuchi bozorining ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatlari. Fillips egri chizig'i. Ishchi kuchining ayrim sohalaridan bo'shashi va uni qayta taqsimlashning bozor mexanizmi.

Ishchi kuchi bandligi to'g'risida turli xil nazariyalar. Neoklassik, keynscha, monetaristik, institutsional-sotsiologik maktab konsepsiyalari. Shartnomaga asoslangan bandlik nazariyasi. Bandlik modellari. Moslashuvchan ishchi kuchi bozori konsepsiyasi.

Ishsizlik va uning turlari. Friktsion, tarkibiy va siklik ishsizlik. Institutsional, texnologik, hududiy, yashirin, turg'un ishsizlik. Ishsizlikning tabiiy darajasi. Ishsizlik darajasi va uni aniqlash. Ishsizlikning iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlari. A.Ouken qonuni. Ishsizlik va inflyatsiyaning o'zaro bog'liqligi.

Moliya tizimi va moliyaviy siyosat

Moliyaning mazmuni va ahamiyati. Moliyaviy munosabatlarning ob'ektlari va sub'ektlari. Moliyaning vazifalari. Moliya tizimi va uning bo'g'inlari. Davlat byudjeti va uning moliyaviy resurslarni shakllantirishdagi ahamiyati. O'zbekiston Respublikasi davlat byudjetining tuzilishi.

Davlat byudjetining daromadlari va harajatlari tarkibi hamda ularning egri chizig'i. Byudjet taqchilligi va davlat qarzlari, ularning iqtisodiyotga ta'siri. Davlat ichki qarzi. Davlat krediti. Davlat tashqi qarzi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida soliqlar va uning vazifalari. Soliq solish tamoyillari. Soliq imtiyozlari. Soliqlarning turkumlanishi. Laffer egri chizig'i. Soliq yuki va uning darajasini aniqlash. Soliq yukining taqsimlanishi. Moliyaviy siyosat. Fiskal (soliq-byudjet) siyosat.

Pul-kredit tizimi. Banklar va ularning bozor iqtisodiyotidagi roli

Pul muomalasi. Pul tizimi va uning tarkibiy qismlari. Muomala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini aniqlash va unga ta'sir etuvchi omillar. Pul muomalasi qonunlari. Pulning aylanish tezligi. Pul miqdorini aniqlashga turlicha yondashuvlar. $MV=PQ$ tenglamasining amal qilishi. Pul agregatlari. Pul bozorida talab va taklif. $M=L(r)P$. Pul taklifi va uning multiplikatori.

Inflyatsiya va uning kelib chiqish sabablari. Inflyatsiya darajasi va sur'ati. Talab va taklif inflyatsiyasi. Inflyatsiya turlari: o'rmonlab boruvchi, jadal va giperinflyatsiya. Inflyatsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari, Davlatning inflyatsiyaga qarshi siyosati.

Kreditning mohiyati, vazifalari va turlari. Kredit munosabatlarning ob'ektlari va sub'ektlari. Kredit resurslarining manbalari. Kredit berish tamoyillari. Foiz stavkasi va uning darajasini aniqlovchi omillar. Kredit-pul tizimini davlat tomonidan tartibga

solish.

Banklarning iqtisodiy mazmuni. Bank tizimi. Markaziy bank va uning vazifalari. Tijorat banklari va ularning vazifalari. Bank operatsiyalari va bank foydasining hosil bo'lishi. Bank tizimining takomillashirilishi. IS – LM modelida byudjet-soliq va pul kredit siyosati.

O'zbekistonda milliy valyutani mustahkamlash siyosatining amalga oshirilishi. So'mning harid quvvatini oshirib borish va barqarorligini ta'minlash. Inflyatsiyaga qarshi aniq o'ylangan siyosat o'tkazish. Pul miqdorining o'sishini tovarlar va xizmatlar miqdorining tegishli darajada o'sishi bilan bog'lab olib borish. Milliy valyuta almashuv kursining barqarorligiga erishish.

Bozor iqtisodiyotini tartibga solishda davlatning iqtisodiy roli

Iqtisodiyotni tartibga solishning mohiyati va zarurligi. Iqtisodiyotni tartibga solishning klassik, monetaristik, keynscha nazariyalari.

Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solishning maqsadi. Davlatning iqtisodiy o'rni va vazifalari: bozor munosabatlari qatnashchilarini huquqiy himoyalash, raqobatchilik muhitini vujudga keltirish; resurslar, mahsulotlar va daromadlarni qayta taqsimlash; iqtisodiyotning va pul muomalasining barqarorligini ta'minlash; tashqi iqtisodiy faoliyatni tartibga solish. Fan-texnika taraqqiyoti, tarkibiy, ijtimoiy va mintaqaviy siyosatni amalga oshirishda davlatning o'rni.

Davlatning iqtisodiyotni tartibga solishdagi bevosita va bilvosita usullari. Iqtisodiyotning davlat sektori va uning chegaralari. Davlat buyurtmalari va davlat haridlari. Iqtisodiyotni bevosita tartibga solishning ma'muriy vositalari. Iste'molchi va ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi. Pul-kredit siyosati. Monetar siyosat. Byudjet siyosati. Davlat iqtisodiy dasturlari. Tashqi iqtisodiy usullari.

Aholi daromadlari va davlatning ijtimoiy siyosati

Aholi daromadlari, ularning turlari va shakllanish manbalari. Nominal va real daromad. Daromadlarning taqabalanish sabablari va omillari. Turmush darajasi va sifati. Turmush darajasi va qashshoqlikning ko'rsatkichlari. Oila byudjeti; daromadlar va harajatlari tarkibi. Farovonlikning eng quyi chegarasi. Turmush tarzi. Yashash minimumi. Iste'molchi savatchasi.

Daromadlar tengsizligi va uning darajasini aniqlash. Lorens egri chizig'i. Ditsel va Jini koeffitsiyentlari. Kuznes gipotezasi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida daromadlar tengsizligini keltirib chiqaruvchi umumiy omillar.

Daromadlarni davlat tomonidan qayta taqsimlash g'oyasi, maqsadi va dastaklari. Ijtimoiy to'lovlar. Ijtimoiy siyosat. O'zbekiston bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida aholini ijtimoiy himoyalashning asosiy yo'nalishlari. Daromadlarning eng kam va o'rta darajasini muntazam oshirib borish. Ichki iste'mol bozorini himoya qilish. Aholining kam ta'minlangan tabaqalarini ijtimoiy himoyalash va qo'llab-quvvatlash. Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda sifat jihatidan yangi bosqichga o'tilishi. Hozirgi bosqichda kasanachilik sohasi bandlik va oila byudjeti daromadlarini oshirishning qo'shimcha manbaiga aylanib borayotganligi.

Jahon xo'jaligi va uning evolyutsiyasi

Jahon xo'jaligining tashkil topishi, bosqichlari va asosiy belgilari. Jahon xo'jaligi sub'ektlari. Jahon mamlakatlarining iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarishning baynalmillashuvi. Xalqaro mehnat taqsimoti. Iqtisodiy o'zaro

Valyuta-moliya sohasidagi davlatlararo tashkilotlar faoliyatining rivojlanishi. Xalqaro valyuta fondi. Yevropa valyuta tizimi. Xalqaro tiklanish va taraqqiyot banki. Xalqaro moliyaviy korporatsiya. Iqtisodiy hamkorlik va rivojlanish tashkiloti. Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki. Osiyo taraqqiyot banki.

"Mikroiqtisodiyot" fani bo'yicha:

"Mikroiqtisodiyot" fanning mazmuni, maqsadi va vazifalari

Fanning mazmuni, vazifalari, predmeti. Resurslarning cheklanganligi va iqtisodiyotning bosh masalasi. Cheklangan resurslarni taqsimlashni taxlil qilishda talab va taklif modelidan va to'lar aylanmasi modelidan foydalanish. Resurslarni taqsimlashda narxning ahamiyati. Muvozanat narxning shakllanishi. Bozor va uning vazifasi. Bozor bilan bog'liq bo'lmagan faoliyat. Mulikka egalik qilish. Bozor iqtisodiyotining asosiy shartlari. Transaksiyon xarajatlari. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning iqtisodiyotni jadal rivojlantirishdagi roli. O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar.

Iqtisodiy bazis tushunchalari

Iqtisodiy ehtiyoj tushunchasi. Iqtisodiy ne'matlar va ularning xususiyatlari. O'rnini bosuvchi ne'matlar. To'ldiruvchi ne'matlar. Iqtisodiy resurslar va ularning turlari. Tadbirkorlik qobiliyati tushunchasi. Alternativ xarajatlari va ularni aniqlash. Qaytarilmaydigan xarajatlarning vujudga kelishi. Ishlab chiqarish imkoniyatlari va uning ahamiyati. Ishlab chiqarish imkoniyatlari chizig'i va ne'matlarni bir-biri bilan chekli almashirish (transformatsiya) koeffitsiyenti. Pozitiv va normativ tahlil. Tovarlar oqimi modeli. Buyruqbozlikka asoslangan iqtisodiyot. Bozor iqtisodiyoti.

Talab va taklif tahlili asoslari

Talab tushunchasi. Talab chizig'i. Talab funksiyasi. Bir omilli va ko'p omilli talab funksiyalari. Talabga ta'sir qiluvchi omillar. Talab miqdorining o'zgarishi. Talabning o'zgarishi. Taklif va taklif. Taklif chizig'i. Taklif funksiyasi. Iste'molchilar talabining pasayishi va unga sabab bo'layotgan omillar. Bir omilli va ko'p omilli taklif funksiyalari. Taklifga ta'sir qiluvchi omillar. Taklif miqdorining o'zgarishi. Taklifning o'zgarishi. Talab va taklif qonunlari.

Bozor muvozanati, maksimal va minimal narxlar

Muvozanatlik tushunchasi. Bozor muvozanati. Muvozanat narx. Muvozanat mahsulot miqdori. Muvozanat nuqta. Bozorning muvozanat holatini qayta tiklash xususiyati. Bozor muvozanatining o'zgarishi va unga ta'sir qiluvchi omillar. Maksimal narx. Davlat tomonidan maksimal narxning o'rnatilishi. Bozorda tovar tanqisligi. Tanqislik sohasi. Norasmiy bozor va uning vujudga kelishi. Tovarining norasmiy bozordagi narxi. Minimal narx. Davlat tomonidan minimal narxning o'rnatilishi. Bozorda tovar ortiqchaligi va norasmiy bozor. Iste'molchi yutug'i va ishlab chiqaruvchi yutug'i. Tovar tanqisligi sohasi. Ortiqcha mahsulotni ifodalovchi soha. Minimal ish xaqi va uning oqibatlari taxlili.

Talab va taklif elastikligi

Elastiklik tushunchasi. Elastiklik koeffitsiyenti. Talabni narxga ko'ra elastikligi. Talab va taklif funksiyasi uchun elastiklik koeffitsiyentini hisoblash. Yoysimon elastiklik. Elastik va elastik bo'lmagan talab. Absolyut elastik va absolyut elastik

bog'liqlikning o'sishi va bevosita xalqaro ishlab chiqarishning shakllanishi. Iqtisodiyotning baynalmillalashuvda FTT va transmilliy kapitalning o'rni.

Globallashtiruv jarayonining mohiyati va asosiy yo'nalishlari. Jahon xo'jaligi globallashtiruv jarayonlarining ziddiyatli tomonlari. Turli mamlakatlardagi iqtisodiy rivojlanishning bir tekisda bormasligi. Boy va qashshoq mamlakatlar o'rtasidagi farqning kuchayishi. Ekologik halokat tahdidlarining kuchayib borishi. Turli mamlakatlarda aholi soni o'zgarishining farqlanishi. Hozirgi davrdagi jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozning vujudga kelishiga globallashtiruv jarayonlarining ta'siri.

Xalqaro iqtisodiy munosabatlarining mazmuni va shakllari. Kapitalning xalqaro harakati. Ishchi kuchining xalqaro migratsiyasi. Fan-texnika yutuqlarining xalqaro ayirboshlanishi. Jahon infratuzilmasining rivojlanishi.

Xalqaro iqtisodiy integratsiya va O'zbekistonning jahon hamjamiyatiga kirib borishi

Xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonlari to'g'risidagi turlicha nazariyalar va ularning asosiy yo'nalishlari. Xalqaro iqtisodiy integratsiyaning mazmuni. Xalqaro iqtisodiy integratsiyaning asosiy shakllari. Xalqaro iqtisodiy integratsiya jarayonini taqozo qiluvchi omillar. Jahondagi asosiy integratsion guruhlarining amal qilish xususiyatlari. Ochiq iqtisodiyot va uning o'ziga xos belgilari.

Davlatlararo iqtisodiy integratsiyaning rivojlanishidagi shart-sharoitlar. Turli mintaqalardagi asosiy integratsion guruhlar. Yevropa Ittifoqi (YED), Erkin savdo to'g'risida Shimoliy Amerika bitimi (NAFTA), Janubi-Sharqiy Osiyo mamlakatlari assotsiatsiyasi (ASEAN), Mustaqil davlatlar hamdo'stligi (MDH).

O'zbekistonning jahon iqtisodiyotiga qo'shilishining shart-sharoitlari. Respublikaning jahon xo'jaligiga integratsiyalashuvining global, transkontinental, mintaqalararo, mintaqaviy darajalari. O'zbekiston tashqi iqtisodiy faoliyatining asosiy yo'nalishlari.

Jahon bozori. Xalqaro valyuta va kredit munosabatlari

Xalqaro savdo to'g'risidagi turli xil nazariyalar. Mutlaq ustunlik va qiyosiy ustunlik nazariyalari. Xeksher-Olin-Samuelson modeli. Ishlab chiqarish omillari nisbati nazariyasi. Ishchi kuchi malakasi modeli. Muqobil harajatlari modeli. Tovarining hayotiy sikli nazariyasi.

Xalqaro savdoning mazmuni. Eksport va import, ular o'rtasidagi nisbatning o'zgarishi. Taqqoslama eksport ixtisoslashuvi koeffitsiyenti. Eksport kvotasi. Eksport va import multiplikatori. Eksport va import hajmi o'zgarishining yalpi milliy ishlab chiqarish hajmiga ta'siri. Xalqaro savdoning xususiyatlari. Proteksionizm va erkin savdo siyosatlarini. Eksportni rag'batlantirish usullari.

To'lov balans va uning tarkibi. Tashqi savdo balans. Absorbsiya. Kapital harakati balans. Rasmiy zaxiralarning asosiy ko'rinishlari. Rasmiy zaxiralar bo'yicha operatsiyalar. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozning vujudga kelishida tashqi qarz va tashqi savdo balansidagi nomutanosibliklar kuchayishining ta'siri.

Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari. Milliy va xalqaro valyuta tizimi. Jahon valyuta tizimining rivojlanish bosqichlari: oltin standart, oltin-devizli va suzib yuruvchi valyuta tizimi. Valyuta kursi va unga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Harid qilish layoqati pariteti nazariyasi.

bo'lmagan talab. Talab elastikligiga ta'sir qiluvchi omillar. Talabning iste'molchi daromadiga ko'ra elastikligi. Keshishgan talab elastikligi koeffitsiyentini hisoblash. Normal tovarlar. Past kategoriyali, oliy kategoriyali va birlamchi ehtiyoj tovarlar. Taklif elastikligi. Engel chiziqlari. Elastiklik nazariyasining amalda qo'llanilishi. Sotuvchi daromadini talab elastikligiga ko'ra tahlil qilish. Soliq yukini kamaytirishga qaratilgan oqilona soliq siyosatining mazmun-mohiyati.

Soliq yukini elastiklik nazariyasiga ko'ra taqsimlanishini tahlil qilish. Bozor sharoiti o'zgarishi oqibatlarini prognoz qilish va baholash.

Iste'molchi tanlovi nazariyasi

Iste'mol nazariyasida ne'mat tushunchasi. Iste'molchi tanloviga ta'sir qiluvchi omillar. Naflik tushunchasi. Iste'molchi ehtiyojini qondirish darajasi. Naflik funksiyasi. Umumiy naflik, chekli naflik, chekli naflikning kamayishi qonuni. Befarqlik egri chizig'i. Befarqlik chiziqlari kartasi va uning xususiyatlari. Chekli almashirish normasi. Budget chegarasi va uning o'zgarishi. Budget tenglamasi. Budget chizig'i. Budget chizig'i yotliqlik burchagi. Iste'molchi tanlovi masalasi. Naflikni maksimallashtirish. Iste'molchi tanlovi masalasi yechilishini grafik usulda tahlil qilish. Iste'molchi muvozanati. Iste'molchilarning muvozanatlik shartlari.

Daromad samarasi va almashirish samarasi

«Daromad-iste'mol» chizig'i va uning xususiyatlari. Normal va past kategoriyali tovarlar uchun Engel chiziqlari. «Narx-iste'mol» chizig'i va Narx-iste'mol» chizig'iga ko'ra talab chizig'ini aniqlash. Normal va Giffen tovarlari uchun daromad va almashirish samarasi, umumiy samara. Past kategoriyali tovarlar uchun daromad samarasi va almashirish samarasi. Almashirish samarasini va daromad samarasini amalda qo'llash. Bozor talabi va talablarni qo'shish.

Bozor va tavakkalchilik

Noaniqlik va tavakkalchilik. Ehtimol tushunchasi. Ehtimolning turlari. Noaniqlik sharoitida tanlash. Tavakkalchilikni vujudga kelishi sabablari. Tavakkalchilik o'lchovi. Kutiladigan miqdor. Chetlanish. Tavakkalchilikka bo'lgan munosabat. Tavakkalchilikka moyillik. Tavakkalchilikka moyil bo'lmagan holat. Tavakkalchilikka befarqlik. Tavakkalchilikni pasaytirish yo'llari. Korxonalarning faoliyat sohalarini va ishlab chiqaradigan mahsulotlar turini kengaytirish (diversifikatsiyasi). Tavakkalchilikni pasaytirishda diversifikatsiyaning o'rni va ahamiyati.

Sug'urta qilish. Tavakkalchilikni qo'shish. Tavakkalchilikni taqsimlash. Asimmetrik axborotlashgan bozor. Mahsulot sifati noaniqligi. Ma'naviy tavakkalchilik. Bozordagi asimmetrik axborotlarni yo'qotish yo'llari. Bozor signallari. Auktsionlar. Olib sotarlik va uni iqtisodiyotdagi o'rni. Fyucherslar. Opsion va xedjirlashtirish. Investitsiya va tavakkalchilik. Tavakkalchilik aktivlariga bo'lgan talab. Aktivlar tushunchasi va ulardan olinadigan foyda. Tavakkalchilik va foydaning o'zaro aloqasi. Iqtisodiyotni diversifikatsiyalash sharoitida mablag' egasining o'z mablag'ini sarflash yo'nalishini tanlash muammosi.

Firma va ularning tashkiliy-iqtisodiy asoslari

Firma tushunchasi. Tadbirkorlik firmalarining asosiy shakllari. Xususiy firmalar. Xususiy firmaning ustun va zaif tomonlari. Mas'uliyati cheklangan va cheklanmagan jamiyatlar. Aksionerlik jamiyatlari (korporatsiyalar, ochiq va yopiq turdagi

aksionerlik jamiyatlari). Jamiyatning javobgarligi. Aksionerlik jamiyatining ustun tomonlari va zaif tomonlari. Aksiyadorlarning huquqlari. Davlat korxonalari. Foyda olmaydigan tashkilotlar. Kooperativlar. O'zbekiston Respublikasida «MulK to'g'risidagi» Qonunga ko'ra faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar turlari.

Ishlab chiqarish nazariyasi

Ishlab chiqarish jarayoni. Ishlab chiqarish texnologiyasi. Ishlab chiqarish omillari va ularning turlari. Ishlab chiqarish funksiyasi, bir omilli va ko'p omilli ishlab chiqarish funksiyalari. Izokvanta tushunchasi. Izokvantalar kartasi va uning xususiyatlari. Izokvantaning yotliqlik burchagi. Qisqa va uzoq muddatlardagi ishlab chiqarish. O'zgaruvchan omilning yalpi, o'rtacha, chekli mahsulotlari va ular o'rtasidagi bog'liqlik. Kapitalning chekli mahsuloti. Mehnatning chekli mahsuloti. Yetakchi tarmoq va sohalarida mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirishning asosiy yo'llari. Ishlab chiqarish omillarining chekli mahsulodorigini kamayish qonuni. Ishlab chiqarish omillarining o'zaro almashuvi. Chekli texnologik almashirish normasi. Izokosta tushunchasi. Izokosta tenglamasi. Ishlab chiqarish omillari cheklangan sharoitda mahsulot ishlab chiqarishni maksimallashtirish masalasining qo'yilishi. Maksimallashtirish masalasini grafik usuldagi yechimi va optimallik sharti. Ishlab chiqaruvchi muvozanati.

Ishlab chiqarish xarajatlari

Korxonaning qisqa muddatli va uzoq muddatli oraliqdagi faoliyati. Xarajatlar to'g'risida tushuncha. Boy berilgan imkoniyatlar va alternativ xarajatlar. Qaytarilmaydigan xarajatlar. Iqtisodiy xarajatlar, buxgalteriya xarajatlari. Ichki va tashqi xarajatlar. Iqtisodiy foyda va normal foyda. Yalpi xarajatlar. O'zgaruvchan va o'zgarmas xarajatlar. O'rtacha xarajatlar. Chekli xarajatlar. Ishlab chiqarish xarajatlari chiziqlari. Uzoq va qisqa muddatlardagi xarajatlar grafiklari. Qisqa va uzoq muddatdagi xarajatlarning o'zaro bog'liqligi. Ishlab chiqarish xarajatlari hisoblash. O'rtacha ishlab chiqarish va chekli xarajatlar grafiklarining o'zaro joylashuvi. Ishlab chiqarish xarajatlari funksiyasi va uning xususiyati. Mamlakatni modernizatsiyalash sharoitida ishlab chiqarish xarajatlari pasaytirish yo'llari.

Mukammal raqobatlashgan bozorda, qisqa muddatli oraliqda firma

foydasini maksimallashtirish va uning taklifi

Mukammal raqobatlashgan bozor va uning shartlari. Raqobatlashuvchi firmaning, yalpi, o'rtacha va chekli daromadlari. Korxona foydasini pasaytirish yo'llari. Iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirishning mohiyati va zarurati. Tarmoqqa qarashli tipik firma muvozanati. Tarmoqning muvozanat holati. Tarmoqning taklifi. Xarajatlari o'zgarishgan tarmoqning taklif chizig'i, xarajatlari o'zgarmas bo'lganda tarmoqning taklif

Raqobatlashuvchi firma va tarmoqning uzoq muddatli oraliqdagi

muvozanati, tarmoqning taklifi

O'rtacha uzoq muddatli xarajat va uning xususiyatlari. Uzoq muddatli oraliqda ishlab chiqarish hajmini tanlash. Iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirishning mohiyati va zarurati. Tarmoqqa qarashli tipik firma muvozanati. Tarmoqning muvozanat holati. Tarmoqning taklifi. Xarajatlari o'zgarishgan tarmoqning taklif chizig'i, xarajatlari o'zgarmas bo'lganda tarmoqning taklif

chizig'i. Xarajatlari kamayotgan tarmoqning taklif chizig'i. Tarmoqning kengayish mexanizmi. Firmaning samarali razmeri. Ishlab chiqarish masshtabi. Musbat samarali ishlab chiqarish masshtabi. Manfiy samarali ishlab chiqarish masshtabi. O'zgarish samarali ishlab chiqarish masshtabi. Firmaning uzoq muddatli o'rta xarajatlarning kamayishiga va o'sishiga ta'sir qiluvchi omillar.

Raqobat va yakka-hokimlik

Raqobat tushunchasi. Raqobatlashuvchi firmalar. Raqobatlashmagan bozor turlari. Sof monopoliya. Sof monopoliyaga misollar. Monopolistik bozorga kirishdagi to'siqlar. Tabiiy monopoliyalar. Sof monopoliyada monopoliya va monopoliya mahsulotini aniqlash. Monopolistik talab va taklif. Monopoliya talab elastikligining ta'siri. Hokimiyat ko'rsatkichlari. Monopoliya talab belgilashda talab elastikligining ta'siri. Monopoliya talab va jamiyat farovonligi. Monopoliya talab belgilashda talab elastikligining ta'siri. Raqobatlashgan monopoliya bozor. Raqobatlashgan monopoliya bozorda tovar narxi va ishlab chiqarish hajmini aniqlash. Raqobatlashgan monopoliya bozor samaradorligi. Oligopoliya va uning xususiyatlari. Kurno modeli. Monopsoniya. Monopoliyaga qarshi qonun.

Bozor hokimiyati sharoitida narx belgilash tamoyillari

Narx tushunchasi, tamoyillari va funksiyalari. Bozor sharoitida amal qiluvchi narx turlari. Narx belgilashda iste'molchi ortiqchaligini egallash. Monopoliya narx belgilashda «Bosh barmoq» qoidasi. Monopoliya hokimiyat va jamiyat farovonligi. Iste'molchilar daromadiga ko'ra narxlarni belgilash. Mahsulotlarni xarid qilish uchun qo'shimcha iste'molchilarni jalb qilish. Turli xaridorlar uchun turli narxlar belgilash (narxlar diversifikatsiyasi). Iste'mol hajmiga ko'ra narxlar diversifikatsiyasi. Tovarlarning kategoriyasiga ko'ra narx differentsiatsiyasi. Mahsulotlarga bo'lgan yuqori talab davrida narx belgilash tartibi.

Mehnat bozori va korxonalarda mehnat resurslaridan foydalanish

Bozor munosabatlari va mehnat resurslaridan foydalanish ko'rsatkichlari. Respublikada mehnatga layoqatli aholining ish bilan bandligini ta'minlash va uning ko'lamini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar. Yollanma ishchilarning optimal sonini aniqlash. Mehnatning chekli mahsuloti. Mehnatning chekli daromadligi. Mehnat qaytishi. Mehnat sig'imi. Mehnat samaradorligi. Mehnat unumdorligining kamayishi qonuni. Mehnat resurslariga bo'lgan talab. Mehnat resurslari taklifi. Raqobatlashgan mehnat bozori va mehnat bozori muvozanati. Mehnat qilish va dam olish o'rtasidagi bog'liqlik. Ish haqi o'sishining dam olish vaqti bilan ishlab vaqti o'rtasidagi nisbatga ta'siri. Mehnat bozorida monopoliya bo'lgan hol. Ish haqi minimumi. Minimal ish haqi va muvozanat ish haqi o'rtasidagi farqlar va ularning oqibatlari. Mehnat bozoriga kasaba uyushmalarining ta'siri. Monopoliya shaklidagi mehnat bozori. Mehnat bozorida ikki tomonlama monopoliya. Ish haqi stavkalarining tabaqalashuvi. Iqtisodiy renta. Korxonada mehnatni tashkil etishning ilg'or shakllari. Ish haqi va mehnat unumdorligi. Axoli daromadlari. Daromadlarni tabaqalanishi. Axoli daromadlari tabaqalanishini Djin koeffitsienti bo'yicha baholash.

Kapital qo'yilmalar va kapital bozori

Asosiy va aylanma kapital mablag'lark. Ssuda foizi. Loyiha tushunchasi. Mamlakatni modernizatsiya qilishda investitsiyalar va ularning ahamiyati. Yalpi

investitsiyalash. Investitsiyani qoplash. Sof investitsiya tushunchasi. Chekli sof qoplash. Chekli ichki qoplash. Chekli qoplash normasi koeffitsiyenti. Uzoq muddatli oraliqdagi investitsiya. Jamg'arma va vaqt bo'yicha chekli tanlash normasi. Qiymatni diskontlash. Investitsiyani hisoblashdagi diskontlangan qiymat. Investitsiyaga talab. Investitsiyaga inflyatsiyaning ta'siri. Asosiy fondlarning joriy xarajatlarni va istiqboldagidaromadini baholash. Hududiy investitsiya dasturlariga kirgan loyihalar va ularni moliyalashtirish manbalari. Ziyon miqdorini aniqlash. Ichki va tashqi investitsiya. Korxonaning investitsiya sohasidagi qaror qabul qilish mezonlari. Investitsiya samaradorligi. Obligatsiya qiymati va undan keladigan daromad. Muddatsiz obligatsiya. Yer bozori, yer taklifi, yer rentasi. Absolyut renta. Differensial renta. Yer narxi.

Korxonalar faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish

Bozor munosabatining kamchiliklari. Bozor muvozanatining buzilish oqibatlari. Davlatning bozorga samarali aralashuvi. Tashqi samara. Manfiy tashqi samara va musbat tashqi samara. Davlatni atrof-muhitni muhofaza qilish siyosati. Ijtimoiy ne'mat. Asimmetrik axborotlarni tartibga solish. Bozor oqizligi. Ijoiy va salbiy tashqi samaraga ta'sir ko'rsatish: tartiblashtiradigan soliq, tartiblashtiruvchi subsidiya. Chiqindilarga norma va standartlar o'rnatish. Tabiiy muhitni zararlash huquqini sotish. Soliqlar, subsidiyalar, subvensiyalar, imtiyozli kreditlar. Imtiyozli soliqlar. Bozor mexanizmg davlatning aralashuvi me'yori.

“Makroiqtisodiyot” fani bo'yicha

“Makroiqtisodiyot” ga kirish

Iqtisodiyot tushunchasi. Dastlabki makroiqtisodiy tahlil elementlari, “Kene jadvali”. Iqtisodiyotga davlat aralashuvining zarurligi. Keyns nazariyasining mohiyati. Makroiqtisodiyot fanining shakllanishi. Fanning predmeti va obyekti. Asosiy makroiqtisodiy muammolar. Uy xo'jaliklari, firmalar, davlat va tashqi dunyo makroiqtisodiyot subyektlari sifatida. Makroiqtisodiyotning iqtisodiyot sohasidagi boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Makroiqtisodiyot va mikroiqtisodiyot. Makroiqtisodiyot fanining tadqiqot usullari. Agregatlashning afzalliklari va kamchiliklari. Makroiqtisodiy modellar. Yopiq va ochiq iqtisodiyot. Endogen va egzogen o'zgaruvchilar. Doiraviy aylanish modeli. “Daromadlar-xarajalar” va “resurslar-mahsulotlar” oqimi. Qarama-qarshi oqimlar o'rtasidagi tenglikning buzilishi sabablari. Makroiqtisodiyot subyektlarining o'zaro aloqalari, maqsad va funksiyalari. “Oqimdan chetga chiqish” va “chetdan oqimga qo'shilish”lar. Makroiqtisodiy siyosat ko'rinishlari.

Asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar va ularni hisoblash

Milliy iqtisodiyotni tahlil qilishda qo'llaniladigan ko'rsatkichlar tizimi. Milliy hisoblar tizimining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichi sifatida Yalpi ichki mahsulot (YalM) ko'rsatkichining mohiyati. Iqtisodiy hudud. Rezident. Oraliq hamda yakuniy tovarlar va xizmatlar. Bozor baholari. YalMni hisoblashning ishlab chiqarish usuli. Qo'shilgan qiymat, bir qiymatni ikki bor hisobga olishni istisno etish. YalMni xarajalar bo'yicha hisoblash. Shaxsiy iste'mol xarajatlari. Yalpi investitsiyalar. Tovarlarning va xizmatlarning davlat xaridi. Sof eksport. O'zbekiston Respublikasida YalMning ishlab chiqarish hamda yakuniy iste'molga ko'ra tarkibi. YalMni

daromadlar buyicha hisoblash. Boshlang'ich daromadlarning taqsimlanishi va qayta taqsimlanishi. Yalpi milliy daromad. Sof ichki mahsulot. Sof milliy daromad. Shaxsiy daromad. Shaxsiy tasarrufdagi daromad. Iste'mol. Jamg'arish. Yalpi milliy tasarrufdagi daromad. Asosiy makroiqtisodiy ayniyatlar. Daromadlar va xarajalar tengligi. Investitsiyalar va jamg'armalar tengligi. Xususiy, davlat va tashqi dunyo jamg'armalari. Nominal va real YaIM. Baholar indekslari. YaIM deflyatori (Paashe indeksi). Iste'mol narxlar indeksi (INI). Fisher indeksi. YaIMni hisoblash usullarini takomillashtirish zaruriyati va yo'nalishlari.

Iqtisodiy tebranishlar. Ishsizlik

Iqtisodiy davrlarning mohiyati. Iqtisodiy tebranishlarning sabablari: Ilmiy texnika taraqqiyoti. Siyosiy hodisalar. Jahon bozorida evergoreurslar narxlarining o'zgarishi. Tabiiat hodisalar. Talab va taklif o'rtasidagi nisbat. Yalpi xarajatlardagi o'zgarishlar. Iqtisodiy davrlarning bosqichlari va ularning tavsifi. Iqtisodiy tebranishlarning turli tarmoqlarga ta'siri. Iqtisodiy tebranishlarning hozirgi kundagi xususiyatlari. Moliyaviy-iqtisodiy inqirozlar. Iqtisodiy tebranishlarga bozorlardagi monopoliya tuzilmalar, davlatning tarbiya soluvchilik roli, ilmiy texnika taraqqiyoti va ishlab chiqarishning baynalmillashuvi ta'siri.

Ishsizlik tushunchasi. Ish bilan bandlar va ishsizlar. Ishsizlikning neoklassik va keynscha konsepsiyalari. A. Piguning neoklassik konsepsiyasi. Real ish haqi, ish kuchi taklifi va unga talab. Ishsizlikning keynscha konsepsiyasi. Majburiy ishsizlik. Bandlilik multiplikatori. Ishsizlik turlari va ish bilan to'la bandlik. Ishsizlikning haqiqiy va tabiiy darajasi. Potensial va haqiqiy YaIM. Ishsizlikning iqtisodiy oqibatlari. Oukon konuni. Ishsizlikning ijtimoiy oqibatlari.

O'zbekiston Respublikasida yangi ish o'rinlar yaratish va aholining ish bilan bandligini ta'minlash siyosatining xususiyatlari va yo'nalishlari.

Inflyatsiya va inflyatsiya qarshi siyosati

Inflyatsiya: mohiyati, hisoblanishi va turlari. Inflyatsiya sur'ati. Inflyatsiyaning sabablari, pulning miqdoriy nazariyasi. Pul massasining ko'payishi. Pulning aylanish tezligi ortishi. Mahsulot ishlab chiqarish hajmlarining pasayishi. Iqtisodiyotdagi monopoliya darajasi. Davlat xarajatlari. Inflyatsion soliq. Inflyatsiyaning sur'atlariga ko'ra turlari. Talab inflyatsiyasi: mohiyati va modeli. Inflyatsion kutish. Inflyatsiyaning kritik nuqtasi. Xarajalar inflyatsiyasi: mohiyati va modeli. Firmalar monopoliyismi va kasaba uyushmalari monopoliyismi. Xomashyo va energiya baholarining o'sishi. Talab va taklif inflyatsiyasining qo'shilishi modeli. Inflyatsion spiral. Ochiq va bostib turilgan inflyatsiya. Bozor mexanizmi deformatsiyasi. Baho signallarining buzilishi.

Kutilgan va kutilmagan inflyatsiya. Inflyatsiya va foiz stavkalari. Fisher samarasi. Inflyatsiyaning ijtimoiy oqibatlari. Inflyatsiya va ishsizlik. -Fillips egri chizig'i. Inflyatsiya sur'ati va ishsizlik darajasi o'rtasidagi optimal mutanosiblik. Antiinflyatsiya siyosatining mohiyati, vositalari. "Karaxt qilib davolash" va gradualizm. Adaptatsiya siyosati. Baholar va daromadlar siyosati. O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotidagi inflyatsiya jarayonlari va antiinflyatsiya siyosati xususiyatlari.

Yalpi talab – yalpi taklif modeli

Yalpi talab tushunchasi. AD egri chizig'i. Baho omillari. Foiz stavkasi samarasi. Boylik samarasi va import xaridlari samarasi. AD egri chizig'i trayektoriyasi. Pulning

miqdoriy nazariyasi. Baholar darajasi va yalpi talab o'rtasidagi teskari bog'liqlik. Bahodan boshqa omillarning yalpi talabga ta'siri. Iste'mol xarajatlardagi, investitsiya xarajatlardagi, davlat xarajatlardagi va sof eksportdagi o'zgarishlar. Yalpi taklif tushunchasi va egri chizig'i. Resurslar bahosining o'zgarishi. Unumdorlikning o'zgarishi. Soliqlarning o'zgarishi. Yalpi taklifdagi o'zgarishlar. Yalpi taklifning klassik modeli. Nominal kattaliklarning o'zgaruvchanligi. Real kattaliklarning qat'iyligi. AS egri chizig'ining vertikaligi. AS egri chizig'ining ishlab chiqarish omillari va texnologiyalar ta'sirida siljishi. Yalpi taklifning keynscha modeli. Nominal kattaliklarning nisbatan qat'iyligi. Real kattaliklarning nisbatan o'zgaruvchanligi. Yalpi talab ta'sirida yalpi taklif egri chizig'idagi siljishlar. Baholarning muvozanatli darajasi. Ishlab chiqarishning muvozanatli hajmi. Umumiy muvozanat tushunchasi. Valrasning umumiy muvozanat tenglamasi. AD-AS modelida muvozanatning ta'minlanishi mexanizmi. Talab shoklari. Taklif shoklari. Yalpi taklif o'zgarishining oqibatlari. Barqarorlashtirish siyosati. Pul taklifi va davlat xarajatlarning o'zgartirilishi.

Iste'mol, jamg'arish va investitsiya

Yalpi talab komponentlari orasida iste'molning o'rni. Iste'mol funksiyasining algebraik va grafik ko'rinishi. "Asosiy psixologik qonun". Avtonom iste'mol. Daromad (shaxsiy tasarrufdagi daromad) va iste'mol o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik. Jamg'arish funksiyasi va grafigi. Foiz stavkasi va jamg'arish. Xususiy, davlat va tashqi dunyo jamg'armalari. Iste'molga (ARS) va jamg'arishga o'rtacha moyillik (APS). Iste'molga (MRS) hamda jamg'arishga (MPS) chegaraviy moyillik. O'zbekiston Respublikasida iste'mol va jamg'arish jarayonlari xususiyatlari.

Investitsiya tovarlariga talabining yalpi talabdagi o'rni. Avtonom investitsiyalar. Foiz stavkasi. Kutilayotgan sof foyda normasi. Tobin ko'effitsenti. Investitsiyalarga talab funksiyasi. Investitsiyalar dinamikasini belgilovchi boshqa omillar. Akselektor modeli. To'liq investitsiya funksiyasi. Investitsiyalashga chegaraviy moyillik. Investitsiyalarning beqarorligini belgilovchi omillar. O'zbekiston Respublikasi investitsiya siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.

Keynsning tovarlar va xizmatlar bozorida makroiqtisodiy muvozanat modeli

Klassik makroiqtisodiy muvozanat nazariyasi tanqidi. Keynsning makroiqtisodiy muvozanat nazariyasi. Bozor mexanizmi tomonidan yalpi talab va yalpi taklif muvozanati ta'minlanishining doimiy emasligi. "Investitsiya-jamg'arish" modeli. Investitsiyalash va jamg'arish rejalarning turlicha ekanligi.

"Daromadlar - xarajatlar" modeli - Keyns xochi. Haqiqiy va rejalashtirilgan xarajatlar. Modelni tuzishdagi asosiy shartlar. Sof eksport funksiyasi. Importga chegaraviy moyillik. Modelda makroiqtisodiy muvozanatga erishish mexanizmi. Tovar moddiy zahiralarning rejalashtirilmagan o'zgarishlari. Haqiqiy investitsiyalar va rejalashtirilgan investitsiyalar tengligi. Zahiralarning o'zgarishi. Avtonom xarajalar dinamikasi va uning ta'sirida muvozanatli YaIM hajmining o'zgarishi. Multiplikator samarasi. Avtonom xarajatlarning multiplikatsiya mexanizmi. Iste'molga chegaraviy moyillik va multiplikatsiya samarasi. Multiplikator formulasi. Resession va inflyatsion uzilish.

Davlat byudjeti, soliqlar va davlat qarzi

Davlat byudjetining mohiyati, tarkibi va funksiyalari. Daromadlarni qayta taqsimlash. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish va rag'batlantirish. Fan-texnika taraqqiyotini rag'batlantirish. Ijtimoiy siyosatni moliyaviy ta'minlash. Pul mablag'larining markazlashgan fondlarini tashkil etish va foydalanilishi ustidan nazorat. Davlat byudjeti daromadi. Davlat nobyudjet jamg'armalari. Konsolidatsiyalashgan byudjet. Soliqlar. Soliqlarning turlari, funksiyalari. Davlat byudjeti daromadlarining soliqlar turlari bo'yicha tarkibi. Soliq siyosati. Soliqqa tortish mezonlari. Adolatlilik. Samaradorlilik. To'lovga qodirlilik. Soliq yuki. Laffer egri chizig'i. Chegaraviy soliq stavkasi. Davlat byudjeti xarajatlari. Davlatning iqtisodiyotda ishtiroki darajasi. Vagner qonuni. Ne'matlarni iste'mol qilish jarayonidagi tashqi samaralar. Ijoiy va salbiy samaralar. Byudjet taqchilligi. O'zbekiston Respublikasi davlat byudjetining daromadlari va xarajatlari tarkibi.

Byudjet-soliq siyosati

Byudjet-soliq (fiskal) siyosati: mohiyati, maqsadlari, vositalari. Rag'batlantiruvchi va cheklovchi fiskal siyosat. Yopiq va ochiq iqtisodiyotda davlat xarajatlari multiplikatori. Soliq multiplikatsiyasi mexanizmi. Soliq multiplikatori. Balanslashgan byudjet multiplikatori. Soliqlarni kamaytirilishi samarasi va davlat xarajatlarni oshirilishi samarasi. Diskret fiskal siyosat. Davlat byudjeti taqchilligi va profisiti. Nodiskret fiskal siyosat. Avtomatik barqarorlashtirgichlar. Progressiv soliq tizimi. Davlat transferlari tizimi. Davriy taqchillik va davriy profit. Davlat byudjetining tarkibiy taqchilligi. Tarkibiy profit. Taqchillikni moliyalash usullari. Taqchillikni monetlashtirish va Oliver-Tanzi samarasi. Davlat obligatsiyalarini chiqarish va siqib chiqish samarasi. O'zbekiston Respublikasi byudjet-soliq siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.

Pul bozorida muvozanat

Pul tushunchasi va funksiyalari. Pul agregatlari: M1, M2, M3, L, "kvazi pullar". Pulga talabga monetarcha yondoshuv. Fisher va Kembrij tenglamalari. Pulning aylanish tezligi. Baholar darajasi, real YaLM hajmi va pulga talab. Pulga bo'lgan real talab. "Pul mablag'larining real zahirasi". Pulga talabning keynscha nazariyasi - likvidlilikni afzal ko'rish nazariyasi. Bitimlar uchun, ehtiyoqorlik shartiga ko'ra va mulk sifatida pulga (spekulyativ) talab. Pulni saqlashning muqobil qiymati. Pulga spekulyativ talab va qimmatli qog'ozlar daromadlilik darajasi o'rtasidagi teskari bog'liqlik. Pulga talab funksiyasi. Pulga talab egri chizig'i grafigi. Fisher samarasi. Nominal foiz stavkasi va pulga talab. Pulga talabga portfelli yondoshuv. Aktivlar portfelinin tarkibi, unda naqd pulning ulushi. Jamg'arilgan boylik hajmi va pulga talab.

Pul taklifi. Naqd pullar va depozitlar. Tijorat - banklari tomonidan "pul massasining yaratilishi". Kredit multiplikatsiyasi. Depozitlarni majburiy zahiralar normasi. Majburiy va ortiqcha zahiralar. Bank multiplikatori. Pul taklifining qisqartirilgan modeli. Pullarning depozitlardan naqd pullarga oqib o'tishi, deponentlash ko'effisienti. Pul bazasi. Pul multiplikatori. Pul taklifining kengaytirilgan modeli. Markaziy Bank tomonidan pul taklifini nazorat qilish va tartibga solish vositalari. Baholar darajasi qayd qilingan va daromadlarning belgilangan darajasi sharoitida pul bozorida qisqa muddatli muvozanat. Foiz stavkasi va pul massasining muvozanatli darajalari o'zgarishiga daromadlar darajasi va pul taklifi o'zgarishining

ta'siri. Pulning likvidlilik egri chizig'i (LM) - Xansen modeli. Keynscha pul siyosatining mohiyati. Likvidlilik tuzog'i. Likvidlilik tuzog'i sharoitida pul siyosatining samarasizligi. Pul bozorida uzoq muddatli muvozanat.

Pul-kredit siyosati

Bank tizimining tarkibi. Markaziy bank va tijorat banklarining funksiyalari. Banklarning asosiy operatsiyalari va bozor iqtisodiyotidagi roli. Pul-kredit siyosatining mohiyati, pirovard maqsadlari va oraliq mo'ljallari. Majburiy zahira normasi. Hisob stavkasi (qayta moliyalash stavkasi). Ochiq bozordagi operatsiyalar. Qayta sotib olish to'g'risida kelishuv (REPO). Qat'iy va yumshoq pul kredit siyosati. Pul kredit siyosatining ta'sirini ishlab chiqarish hajmiga yetkazish mexanizmi. Yetkazish mexanizmidagi buzilishlarning sabablari va oqibatlari. YaLMning o'sishi va pul-kredit siyosati. Pul-kredit siyosatining ko'zda tutilmagan salbiy samaralari. Pul-kredit va byudjet-soliq siyosatini muvofiqlashtirish muammolari, siqib chiqarish samarasi. O'zbekiston Respublikasida bank tizimi barqarorligini oshirish va pul-kredit siyosatini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari.

IS-LM modelining shakllanishi va tadbiqi

Xiks-Xansen modelining mohiyati, tovarlar va xizmatlar hamda pul bozorlaridagi muvozanatni umumlashtiruvchi model. Modelning tenglamalari va asosiy o'zgaruvchilari. Ekzogen va endogen o'zgaruvchilar. Empirik ko'effisientlar. Tovarlarga xizmatlar bozoridagi muvozanat. IS egri chizig'i. IS egri chizig'ining daromadlar o'qiga nisbatan yotiqiligi va tikligi. IS egri chizig'ining tenglamasi. IS egri chizig'ining surilishlarini belgilovchi omillar.

Pul bozoridagi muvozanat. LM egri chizig'i. Egri chiziqningdarmad o'qiga nisbatan yotiqiligi va tikligi. LM egri chizig'ining tenglamasi. LM egri chizig'ining gorizontali, ko'tarilib boruvchi va vertikal kesimlarida multiplikator samarasi. Daromadlar, pulga talab va foiz stavkasi. LM egri chizig'ining algebrik natijasi. LM egri chizig'i siljishlari. IS-LM modelidagi muvozanat. Tovar va pul bozoridagi muvozanat. Baholar darajasi pasayishi natijasida ikki bozor tizimida muvozanatning o'zgarishi. IS-LM modelida byudjet soliq siyosati. Davlat xarajatlari va soliq stavkalarining o'zgartirilishi. Siqib chiqarish samarasi va byudjet solik siyosati samaradorligi. IS-LM modelida pul-kredit siyosati. Pul-kredit siyosatining samaradorligi. Likvidlilik tuzog'i. Investisiya tuzog'i. Baholar o'zgarishi sharoitida rag'batlantiruvchi fiskal va pul-kredit siyosati. Modelda qisqa muddatli va uzoq muddatli muvozanat.

Iqtisodiy o'sishning umumiy tavsifi va neokeynscha modellari

Iqtisodiy o'sish tushunchasi, ahamiyati. Ishlab chiqarish imkoniyatlari egri chizig'i. Ishlab chiqarishning potentsial hajmi dinamikasi. Iqtisodiy o'sishning o'chanishi, real YaLM va aholi jon boshiga to'g'ri keladigan real YaLM dinamikasi. Ekstansiv va intensiv iqtisodiy o'sish. Ekstansiv o'sishning resurs, texnologik va ekologik cheklavlari. Iqtisodiy o'sishning taklif, talab va taqsimot omillari. Ishlab chiqarishning moddiy-ashyoviy omillari. Mehnat unumdorligini oshiruvchi omillar. Iqtisodiy o'sish modellarning mohiyati va ahamiyati. Iqtisodiy o'sishning neokeynscha modellarning o'ziga xos xususiyatlari, kapitalning chegaraviy unumdorligining doimiyiligi, ishlab chiqarish omillarining substitut emasligi. Ye. Domar modeli. Investitsiyalar - talab omili. Akselerator prinsipi. Investitsiyalar - taklif

omili. Talab tenglamasi. Taklif tenglamasi. Kapital unumdorligi. Multiplikator. Talab va taklif muvozanati tenglamasi. R Xarrod modeli. Ishlab chiqarish va investisiya hajmlari o'rtasidagi bog'liqlik modeli. Haqiqiy, kafolatlangan va tabiiy o'sish sur'atlari. To'liq bandlek sharoitida barqaror o'sish formulasi. O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy o'sish sur'atlari va omillari.

Xalqaro savdo nazariyalari.

Xalqaro savdoning zarurligi va ko'rinishlari. Jahon iqtisodiyotida xalqaro savdo ko'lamlarining ortib borishi. A. Smitning mutlaq ustunlik nazariyasi. Mutlaq xarajatlardagi farq. Tashqi savdodan yutuq. D.Rikardoning nisbiy ustunlik nazariyasi. Turli tovarlarni ishlab chiqarish xarajatlari o'rtasidagi nisbat. Ishlab chiqarish xarajatlari va o'rin almashtirish xarajatlari doimiyliigi shartlari. Ishlab chiqarish imkoniyatlari egri chiziqlari. To'liq ixtisoslashish. O'rin almashtirish xarajatlarning ortib borishi. Qisman ixtisoslashishdan maksimal manfaat ko'rish. Xeksher-Olin nazariyasi. Ishlab chiqarishning ortiqcha va taqchil omillari. Mamlakatda va tashqi davlatlarda omillar o'rtasidagi nisbat darajasi. "Leontyev paradoksi (taajjubi)". M Porter nazariyasi, raqobat ustunligini belgilovchi omillar. Jahon bozorida talab va taklif. Muvozanatli baho. Manfaatlarning taqsimlanishi.

Tashqi savdo siyosati

Tashqi savdo siyosati: mohiyati va maqsadlari, usullari. Tarif va notarif usullari. Import tariflari. Tariflarning baholar darajasi, iste'molchilar va ishlab chiqaruvchilarga ta'siri. Milliy farovonlikning sof yo'qotilishi. Ta'riflarni yoqlovchi hamda ularga qarshi fikrlar. Yangi paydo bo'lgan tarmoqlarni himoya qilish. Ichki bandlilik va davlat daromadlarining o'sishi. Dempingdan himoya. Resurslarni raqobatbardosh bo'lmagan sohalarga yo'naltirish. "Optimal tarif" Ishlab chiqaruvchilarga subsidiyalari. Tarifga nisbatan afzalliklari, kamchiliklari va qo'llash muammolari. Eksporga bojxona bojlari: qo'llashdan kutilgan maqsadlar, aholi turmush darajasi, ishlab chiqaruvchilar va davlat manfaatlariga ta'siri. Eksportni «ixtiyoriy» cheklash: mohiyati va qo'llanishining iqtisodiy natijalari. Eksport subsidiyalari va kompensasiyalovchi import bojlari. Import kvotalari. Kvotalashning iste'molchilar, ishlab chiqaruvchilar va davlat manfaatlariga ta'siri. Import lisenziyalarini taqsimlash usullari. O'zbekiston Respublikasi tashqi savdo siyosatining o'ziga xos xususiyatlari. Belgilovchi shart-sharoitlar va ustuvorliklar. Tashqi savdo dinamikasi, tovarlarga ko'ra tarkibi va diversifikatsiyalash.

Valyuta kursi

To'lov balansi tushunchasi, makroiqtisodiy roli, tuzish tamoyillari. Iqtisodiy hudud. Rezident. Kredit. Debet. Operatsiyalar bahosi. Tashqi savdo balansi. Joriy operatsiyalar balansi. Tovarlar eksporti va importi. Omildan olingan daromadlar. Eksporga va importga o'xshash operatsiyalar. Sof joriy transferlar. Joriy operatsiyalar balansi qoldig'i va uni makroiqtisodiy tartibga solish. Kapital xarakati va moliyaviy operatsiyalar balansi. Sof xorijiy investitsiyalar va kreditlar. Aktivlarni sotish va sotib olish. To'lov balansi tarkibiy qismlari o'rtasidagi aloqadorlik. Ichki va tashqi balans. To'lov balansi tahlili. To'lov balansi taqqilligi. To'lov balansini makroiqtisodiy tartibga solish. Markaziy Bankning rasmiy valyuta zahiralari bilan operatsiyalari. To'lov balansi inqirozi va undan chiqish. Almashtiruv kursining o'zgartirilishi.

Valyuta bozori. Valyuta ayirboshlash zarurati. Chet el valyutasiga talab. Chet el

valyutasini taklif etish. Chet el valyutasiga talab va uni taklif etishning kichik mamlakat modeli. Valyuta bozorida muvozanatning kichik mamlakat modeli. Valyuta kursi. To'g'ri, bilvosita va teskari kotirovka. Egiluvchan va qayd etilgan valyuta kursi. Valyutaning qadsizlanishi va qimmatlashishi. Devalvasiya va revalvasiya. Nominal valyuta kursi. Real va real samarali valyuta kurslari. Xarid qobiliyati porteti. Nominal va real valyuta kurslarining uzoq muddatli dinamikasi. Valyuta kursiga ta'sir etuvchi omillar: foiz stavkalarining o'zgartirilishi, ishlab chiqarishning real hajmlari, inflyatsiya, xukumat siyosati, savdo balansi, joriy operatsiyalar balansi. Muvozanatli valyuta kursi. Makroiqtisodiy siyosatning muvozanatli valyuta kursiga ta'siri.

Ochiq iqtisodiyotda makroiqtisodiy siyosat. Mendell-Fleming modeli

Ochiq iqtisodiyotda muvozanatli ishlab chiqarish hajmi. Ochiq iqtisodiyotda yalpi ishlab chiqarish hajmi. Ichki xarajatlar va savdo balansi. Sof eksport. Ichki xarajatlar va milliy ishlab chiqarish hajmi. Ekspart va importning milliy iqtisodiyotga ta'siri. Ekspart va import o'rtasidagi bog'liqlik. Sof eksport va muvozanatli ishlab chiqarish hajmi. Ochiq iqtisodiyot uchun Keynes xochi. Mandell-Flemingning ochiq iqtisodiyot modeli. Ochiq iqtisodiyotda pul-kredit siyosati. Qayd qilingan valyuta kursi va kapitalning yuqori mobiligi sharoitida pul-kredit va fiskal siyosat. Fiskal siyosatning samaraliligi. Devalvasiyaning ishlab chiqarish hajmiga ta'siri. Kapitalning past mobiligi sharoitida pul-kredit va fiskal siyosat. Erkin suzib yuruvchi valyuta kursi sharoitida iqtisodiy siyosat.

Raqamli iqtisodiyotning makroiqtisodiy jarayondagi amaliy mohiyati

Raqamlashtirish va uning ahamiyati. Makroiqtisodiy jarayonlarni raqamlashtirish zaruriyati, raqamli texnologiyalar, raqamlashtirishning ahamiyati, Elektron hukumat, Raqamli texnologiyalar, kognitiv omillar, Raqamli ko'nikmalar, Raqamli infratuzilma, elektron tijorat, Raqamli idora.

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot rivojlanishi kadrlar salohiyatini oshirishning asosiy omili

Kadrlar salohiyati, elektron hukumat, raqamli infratuzilma va uining tarkibi, bulut texnologiyalar, suniy intellekt, aqli fikrlash qobiliyati, o'qituvchisiz o'qish jarayoni.

Makroiqtisodiyotda raqamli iqtisodiyotning muhim elementlari qo'llanilishi.

Kriptovalyutalar, maynerlar, xeshreytlar urushi, egoistik mayning, bitkoin, ICO, internet tabiiy valyutasi, CRM, Raqamli banking.

"Institutsional iqtisodiyot" fani bo'yicha:

"Institutsional iqtisodiyot" faninign mazmun va mohiyati

Institutsional iqtisodiyotning paydo bo'lishi va rivojlanishi tarixi. Institutsionalizmning metodologik asoslari va institutsional tahlilda boshlang'ich nuqta masalasi. Neoinstitutsional nazariyaning asosiy yo'nalishlari. Institutsional iqtisodiyotning rivojlanish xususiyatlari. Shuningdek, jamiyatning bir ijtimoiy-iqtisodiy formaciyadan ikkinchi formasiyaga o'tish jarayoni tabiiy bo'lib aholining turmush farovonligi oshib boradi. Urf-odat, an'analar asta-sekinlik bilan qonun

kuchga kiritilib aholining yashash normalari qonunlashtirib boriladi. Qonunlashtirilgan bu jarayonlar keyinchalik o'z aksini institutlarda topadi. Ushbu fanning asosiy vazifasi shunday institutlarni iqtisodiyotini o'rganishdan iboratdir.

Mamlakatda institutlar va ularning jamiyat rivojlanishidagi roli hamda o'zaro bog'liqligi

“Institut” va “norma” tushunchalarining mohiyati. Rasmiy va norasmiy normalar va ularning shakllanishi. Institutlarning matritsa. Institutlarning o'zgarishlar va institutlarning o'zaro bog'liqligi. Institutlar jamiyat hayotida muhim o'rin tutadi. Agar bir daqiqaga barcha institutlar yo'q bo'lib ketganligini tasavvur qiladigan bo'lsak, u holda tartibsizlik boshlanib ketib, bu o'z navbatida abadiy davom etmas edi. Chunki insonlarning o'z hayotini tartibga keltirishga urinishlari yangi institutlarning paydo bo'lishiga olib kelgan bo'lar edi.

O'yinlar nazariyasi va o'zaro hamkorliklarni modellashtirish

O'yinlar nazariyasining asosiy tushunchalari. Muvozanatlar turlari va ularni qidirish yo'llari. O'yinlar nazariyasi tayanch modellarning tasnifi. O'yinlar nazariyasi tarkibiy jihatdan kooperativ (koalitsiyali) va nokooperativ (koalitsiyasiz) nazariyalarga ajratiladi. Bunda o'yin ishtirokchilarning o'zaro kelishuvi darajasiga ko'ra, kooperativ (koalitsiyali) va nokooperativ (koalitsiyasiz) o'yinlar nazarda tutiladi. Shartli ravishda aytilish mumkinki, birinchi guruh nazariyalar makrodarajadagi tahlilga, ikkinchi guruhdagilar esa, mikrodarajaga e'tiborni qaratiladi.

Uy xo'jaligi va uning xillari

Uy xo'jaligi tashkilot sifatida. Uy xo'jaligi faoliyat ko'rsatishida mutaassiblikning roli. Uy xo'jaligining xillari. Uy xo'jaligi to'g'risida so'z yuritganda, ikki tushuncha-oila va uy xo'jaligi tushunchalarni chegaralash lozim. Oila deganda, bir uyda yashashi oila-qarindoshchilik aloqalarining umumiyligi bilan birlashgan guruh tushuniladi. Uy xo'jaligi esa umumiy vazifalar, yashash joyi, budjet va odatda oila-qarindoshchilik aloqalari bilan birlashgan kishilar guruhini o'zida namoyon qiladi.

Transaksiya va transaktsiya xarajatlari

Mulkdorlar o'rtasida huquqlarning taqsimlanishi. Kouz teoremasi. Transaksiya xarajatlari. Institutlarning iqtisodiyotning asosiy kategoriyalaridan biri bo'lib transaktsiya bo'lib ushbu mavzuni talaba o'rganayotganda-DJ.Kommonsning 3 ta tipdagi transaktsiyasini o'rganib amaliyotga qo'llash imkoniyati bo'ladi. Transaksiya o'zining xususiyatiga ko'ra bir nechta guruhlarga bo'linadi. Ularni nazariy va amaliy jihatdan bilimga ega bo'lishi kelajakda korxona yoki firma samarali ishlashiga olib keladi.

Jamiyatdagi xufyona iqtisodiyot

Qonunga bo'ysunish bahosi. Xufyona iqtisodiyotning tarkibi. Xufyona

iqtisodiyot faoliyatining oqibatlari. Xufyona bozor institutsional tizim sifatida. Yashirin iqtisodiyot jamiyat va davlatdan yashirilgan norasmiy iqtisodiy faoliyat bo'lib ma'lumki u davlat nazorati ostida bo'lmaydi. O'quv jarayonida talaba yashirin iqtisodiyot faoliyati bilan tanishib uni liberallashtirish jarayoniga qatnashsa davlat byudjetiga qo'shimcha tushumlarni ta'minlaydi. Yashirin iqtisodiyot qanchalik ko'p legallashtirilsa shunchalik davlat va aholining boyishiga olib keladi. Bu mavzudagi talabaning bilimiga ega bo'lishi mamlakatdagi yashirin iqtisodiyotni o'rganib kelajakda unga qarshi kurash ko'nikmalarga ega bo'ladi.

Mulkchilik shakllari rivojlanishining evolyusiyasi

Mulkchilik ta'riflarining tahlili. Mulkchilik munosabatlarini amalga oshirishning tarixiy shakllari. Mulkchiy xuquqlar. Institutlar asosan bir nechta mulk formalariga asoslanib faoliyat yuritadi. Ushbu mavzuni talaba mulk huquqlari, huquqiy tizim: fuqorolik huquqi, umumiy huquq, mulkga egalik qilish huquqi kabilarni o'rganadi. Mulkdorni huquq va burchlarini talaba tomonidan o'rganishi kelajakda mulk munosabatlar o'rtasidagi nizolarni oldini olishga imkon beradi.

Iqtisodiyotda firma nazariyasi

«Prinsipal» va «agent» o'zaro munosabatlar muammosi. «Prinsipal-agent» muammolarini hal etish variantlari. Firmaning ichki tuzilmasi. Firmalar tipologiyasi. Firmani rivojlantirish traektoriyasi. Firmalarning asosiy xillari. «Prinsipal-agent» muammosi - «agent»ning «prinsipal» topshirig'i va ko'rsatmasini bajarishdagi nayrangi. Nayrang qilish axborot asimmetriyasi va «agent» faoliyati ustidan nazorat qilishning yuqori darajasi tufayli mumkin bo'ladi.

Iqtisodiyotda tashkilotni amaliy tahlil qilish nazariyalari

Transaksiya xarajatlarning ordinalistik nazariyasi asosida tashkiliy tuzilmalarni amaliy tahlil qilish. Firmaning balansi uning tarkibi to'g'risidagi axborot manbai sifatida. Firma ichidagi nizolarni tahlil qilish va ularni kelishuvlar nazariyasi asosida hal etish.

Firmaning tashkiliy-huquqiy shaklini tahlil qilish

Mulkchiy xuquqlarning tavsiflanishi. Tashkiliy-huquqiy shaklni tanlash mezonlari. Tashkiliy-huquqiy shakl firmaning strategiyasi haqidagi axborot manbasi sifatida. Mulkchilik huquqlari nazariyasi har qanday tashkilotni mulkchilik huquqlarining ishtirokchilari o'rtasida taqsimlanishini belgilab beruvchi shartnomaga olib keladi.

Davlat institutsional tashkilot sifatida

Davlatning funksiyalari. Mulkchilik huquqlarini tafsirlash va himoya qilish. Davlatning «muvaqqatlashsizliklari». Davlat «chegarasi». Firmadan tashqari, davlat ham tashkilotning yana bir turi hisoblanadi. Davlatning o'Ichamlari katta bo'lsada, iqtisodiyotga davlatning iqtisodiyotga aralashuvini tahlil qilish mikroiqtsodiyot emas, balki makroiqtisodiyot predmetiga kiradi, davlatni alohida tashkilot sifatida

emas, balki institut sifatida ko'rib chiqish lozim.

Davlatlar tipologiyasi

Davlat va «prinsipal-agent» muammosi. «Shartnomaviy» davlat. «Ekspluatatorlik» davlati. Davlat xususiyatini baholashning empirik usullari. Davlatni fuqarolar va davlat apparati o'rtasidagi ijtimoiy shartnoma orqali ta'riflash «prinsipal-agent» muammosini oldingi o'ringa suradi. Bu yerda birinchi galda kim «prinsipal» va kim «agent» ekanligini aniqlab olish talab etiladi. Javob umuman aniq emas. Fuqaro ham, davlat ham ikki taraflama rol o'ynaydi.

Davlatning mamlakat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash vazifalari

Iqtisodiy xavfsizlikning mohiyati, tarkibiy elementlari. Iqtisodiy xavfsizlikning namoyon bo'lish shakllari va ko'rsatkichlari. Davlat tomonidan iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash maqsadi va vazifalari. O'zbekistonda iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.

Jamiyatning ijtimoiy sohasi va uning davlat tomonidan institutsional tartibga solinishi

Jamiyatning ijtimoiy sohasi, uning mazmuni va ijtimoiy rivojlanishdagi roli. Ijtimoiy sohani davlat tomonidan institutsional tartibga solishning zarurati. Ijtimoiy sohani davlat tomonidan tartibga solishning shakllari va usullari. Davlatning bandlik siyosati va aholini ish bilan ta'minlash. Daromadlar siyosati va aholi turmush darajasining o'sishi. Kam ta'minlangan aholini ijtimoiy himoyalash.

Davlatning tashqi iqtisodiy faoliyatni davlat tomonidan tartibga solinishi

Davlatning tashqi iqtisodiy siyosatining mohiyati va zaruriyati. Davlat tashqi iqtisodiy siyosatining asosiy yo'nalishlari va tarkibiy qismlari. Tashqi iqtisodiy faoliyatni davlat tomonidan tartibga solishning bilvosita va bevosita usullari. O'zbekistonda tashqi iqtisodiy faoliyat qatnashchilarining xatti-harakatlarini erkinlashtirish bosqichlari

60310100 “Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)” ta'lim yo'nalishi bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga kirish istagini bildirgan xar bir abituriyentlarga alohida variantlar asosida test beriladi.

BAHOLASH MEZONI

1. “Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)” ta'lim yo'nalishi bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga kirish sinovlari O'zbekiston Respublikasi OTFIV tomonidan belgilangan umumtartib va Nizom qoidalariga amal qilingan holda o'tkaziladi.
2. “Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)” ta'lim yo'nalishi bo'yicha ikkinchi oliy ta'limga kiruvchilari maxsus fanlar bo'yicha bajaradigan test topshiriqlari natijalari 100 ballik tizimda amalga oshiriladi.
3. “Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)” ta'lim yo'nalishi bo'yicha maxsus fandan kirish imtixon test usulida o'tkaziladi. Har bir variant